

עולת ראייה – חלק ב – לחג השבועות

אי אפשר לעולם לסבול את האור של שיר השירים בשבועות, מוכרחים להסתיר את גודל היקר ברות. השמחה והתענוג מתאחדים בהרכבה ממוזגת, מאוחדת ומורכבת ברב שלום ונועם עליון. רוח הקודש מתגלה בכל לב, העולמים הרוחניים מתמלאים זיו ונהרה. הכל שש והכל רועד, ארץ יראה ושקטה, כנסת ישראל מתעלה, הרוחניות הישראלית של כל הדורות, ושל כל העולמים, עולה למרומיה, שואבת את האור ממקורו, פיה מלא נעימות, היא שואפת אל תוכה את כל התענוגים של הבשמים שבעדנים, גני העדנים מפחים ריחם הטוב, מה נעים, מה ערב, כל הנשמה תהלילה. הרצון מתעלה, השכל מתרחב, מתפשט ומתמלא אורים אורים גדולים. טוב ונעים, נחמד ואהוב, יום שמחת גילנו, יום מתן תורתנו, יום הבכורים, יום החמישים.

נצח ישראל פרק לב: ובפרק הבא על יבמתו (יבמות סב א), אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, שנאמר (ישעיה נז, טז) "כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי", עד כאן. וביאור ענין זה, כי הנשמות שהם קודם ימות המשיח, נקרא המקום שבאו משם 'גוף', כי קודם ימי המשיח יש לנשמות הצירוף אל הגוף. אבל לימות המשיח, לא יהיו הנשמות מוטבעות בגוף, אבל יהיו נבדלים מן הגוף. ולפיכך אמרו 'אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות מן הגוף', שאז יהיו הנשמות באות לעולם נבדלים. ועוד, שהנשמות אשר באים לעולם הזה, המדריגה הזאת נקראת 'גוף', מפני שהמדריגה הזאת היא 'גוף' - המקום אשר ראוי לנשמות אשר הם בעולם הזה, בלא תוספות ובלא חסרון. אבל לימות המשיח, יבואו הנשמות ממדריגה יותר עליונה, ואין זה 'גוף' - המדריגה אשר היא ראויה לעולם הזה.

ומזה תבין הטעם שהמלך המשיח יהיה נולד מאומה אחרת, שהרי דוד ממזאבית ושלמה מעמונית. שכאשר השם יתברך רוצה להוציא הויה חדשה, אל זה צריך הרכבה מן נטיעה אחרת שאינו מן הראשונה. שאם היה זה הנטיעה הראשונה, אין כאן דבר חדש. ולפיכך כאשר השם יתברך רצה להביא זרע המשיח לעולם, היה צריך לעשות הרכבה ונטיעה חדשה. והיינו דאמרין בפרק הבא על יבמתו (יבמות סג א) "ונברכו בך כל משפחות האדמה" (בראשית יב, ג), אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם, שתי בריכות טובות יש לי להברוך ממך, רות המזאבית ונעמה העמונית, עד כאן. וביאור ענין זה כמו שאמרנו למעלה, כי אלו דוקא נקראו 'שתי בריכות טובות', אף על גב דכמה וכמה גרים טובים נתגלירו בישראל, לא חשיב רק אלו 'שתי בריכות טובות'. שאלו ב' בריכות נברכו להוציא פרי חדש בישראל, אשר לא היה קודם. ותבין מאוד איך היו אלו ב' בריכות סבה להוציא פרי חדש, וזה כי לא היה ראוי שיבוא ענין חדש והויה חדשה לעולם כי אם על ידי האומות. וכל אשר יותר רחוק מישראל, ראוי שיהיה ממנו הויה חדשה. ולכך ההויה החדשה באה מן עמון ומואב. שלא תמצא שום אומה יותר רחוקה מישראל מן עמון ומואב, שנצטוו עליהם (ר' דברים כג, ד) "לא יבואו בקהל לעולם", שלא תמצא דבר זה בשום אומה כלל. ומהם ראוי שיהיה נולד המשיח, שהיא הויה חדשה, וכל זה מפני התחדשות הויה החדשה.

ואל יקשה לך, שאם כן בכל גרים יהיה שייך דבר זה, וזה אינו, דאמרין בפרק החולץ (יבמות מז ב) אמר רבי חלבו, קשים גרים לישראל כספחת, שנאמר (ישעיה יד, א) "ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב", עד כאן. וביאור ענין זה, כי הספחת שהוא גדל באדם, הוא הוספה לאדם השלם, וכל יתור כנטול (חולין נח ב), והוא חסרון אל מי שיש בו תוספות. וכן הגר הוא תוספות על ישראל, כי ישראל הם בעצמם עם אחד, בני אברהם יצחק ויעקב, כמו אדם אחד. כאשר נתחבר הגר עליהם, הרי יש כאן תוספות. וכל תוספות מבטל השלימות, כמו שמבטל הספחת - שהוא נוסף - שלימות האדם, שמבטל שלימות צורתו, והוא חסרון באדם. ומפני כך

הספחת הוא קשה לאדם. וכן הגרים, שאינם רק תוספת בלבד, הם קשים לישראל. אבל אלו שנים אינם תוספות, אבל הם משלימים את ישראל, ואינם נחשבים תוספות, רק הם מתחברים להם, כמו בריכה שאינה תוספות. וכך אלו שנים אינם תוספות, רק לקנות הויה חדשה אשר לא היה מקודם, ודבר זה אינו שייך בגרים אחרים.

ואין לך להקשות, כי למה היה זה בעמון ומואב דוקא. כי יש לך לדעת, כי דבר זה מפני כי לוט - שממנו יצא עמון ומואב (בראשית יט, לז - לח) - היה אצלו טפה של קדושה שהגיע ללוט, בשביל שהיה לוט בן אחיו של אברהם. רק שאצל לוט היה הטפה הזאת מעורבת בזוהמא ובסיג, עד שהיתה הטפה הקדושה הזאת בטילה, ולא היה אפשר שיהיה מקבל אברהם הטפה הזאת, כי היה עם הטפה הזוהמא והפסולת, שהיה מצורף לטפה זאת. עד אחר כך שנזדכך ונטהר הטפה הזאת, והבריכה השם יתברך בישראל אחר שנטהרה. ומפני כי אברהם היה טהור ונקי, לא היה ראוי לאברהם לקבל אותה טפה, כי אם לוט. כי לפי אותו זוהמא שהיה אצל אותה טפה, היה בטילה אותה טפה. ודומה לזה הכסף שהוא זך ונקי ביותר, אין לו מציאות רק בסיג. וכן לא היה נמצאת אותה טפה רק אצל לוט. ולבסוף נזדכך אותה טפה, ונתחבר אל ישראל על ידי רות ונעמה, וזהו ההברכה. ולבסוף אותה טפה מזדכך יותר, עד שמזה יהיה נולד המשיח. וזהו ההברכה כאשר תבין, כי אי אפשר לכתוב זה בפירוש...

וכאשר תבין זה תדע, כי ענין עמון ומואב ראוי לזה. מצד שהיה ענין בעמון ומואב שלא היה בשאר האומות, שהם נולדו מאב שבא על בנותיו (בראשית יט, לז - לח), לא כמו שאר בני אדם, שיש לכל אחד אשה - שהיא חומרית - גם כן חלק בבן, ומתוך כך אינו הכל מן האיש. וכאשר בא לוט על בנותיו, אשר בנותיו נחשבים טפלים אצל האב, והם גם כן יצאו ממנו, לכך נחשב הכל מן האב. ותולדות אלו הם נוטים אחר הצורה, כי יש אל האיש משפט הצורה. ולפיכך נאסרו הזכרים ולא נאסרו הנקיבות (יבמות עו ב), כי הזכרים יש להם משפט הצורה, והצורה באומה זאת יוצא מסדר המציאות, כאשר כל האומה הזאת יצא מן האב שבא על בתו. כי הבת בטילה אצל האב, וכאילו הכל היה מן האב שהוא זכר. לכך כל האומה הזאת, עמון ומואב, נמשכים אחר הצורה, והצורה הזאת יוצאת מסדר המציאות. כי תולדות אלו אינם כמו אשר סדר השם יתברך, כאשר בא הכל מן האב אשר נחשב צורה, והוא צורה זרה. ולכך נאסרו הזכרים דוקא, ולא הנקיבות. כי הזכרים, אשר יש להם משפט הצורה, ראוי שיהיו אסורים, שהם צורה זרה, שהדבר הזה זר ביותר, ולא הנקיבות.

ומכל מקום מוטבע באומה זאת כח הצורה ביותר. אבל כאשר נטע בריכה זאת בישראל, היה עושה פרי חדש, והיה עושה שלטון, כאשר ראוי אל הצורה שהיא שולטת. והיה עושה צורה שלימה על כל, הוא המשיח, שהוא צורה נחשב לישראל. ומזה תבין איסור עמון ומואב [ש]איסור שלהם איסור עולם (דברים כג, ד), בעבור נטותם אל הצורה היוצאת מן סדר העולם, ואי אפשר לחבר צורה הרעה אל ישראל, אשר צורתם אלקית נבדלת. ולפיכך מעולם היה עמון ומואב צוררי ישראל יותר מכל האומות, ועליהם אמר הכתוב (איכה א, י) "ידו פרש צר על כל מחמדיה", זה עמון ומואב, כדאיתא בפרק קמא דיבמות (טז ב). והבן מה שאמר "ידו פרש צר", ולא אמר 'אויב', כי אין להם חבור ביחד בשביל הצורה הזרה. אבל הנקבות מותרות, מפני שהנקיבה אינה צורה, ולפיכך אפשר לה הדביקות בישראל. ואדרבה, ראויים הם שעל ידם יהיו נולדים השלטונים האלקיים.

וזה שאמרו במדרש (ב"ר נא, ח), "ונחיה מאבינו זרע" (בראשית יט, לב), 'בן' לא נאמר, אלא "זרע" הבא ממקום אחר, וזהו מלך המשיח, עד כאן.